

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2019/20:SfU6

Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och i lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen.

Regeringens förslag innebär en förlängning av en tillfällig reglering enligt vilken garantipension och garantipension till omställningspension kan betalas ut till personer inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och i Schweiz till utgången av 2019. Enligt förslaget ska dessa förmåner kunna fortsätta att betalas ut till utgången av 2020. Lagändringarna, inklusive vissa lagtekniska justeringar, föreslås träda i kraft den 31 december 2019 och den 1 januari 2020.

Vidare föreslår regeringen att garantipension och garantipension till omställningspension ska kunna fortsätta att betalas ut till personer i Förenade kungariket efter det att landet har lämnat Europeiska unionen (EU) med ett utträdesavtal. Detta ska gälla till utgången av 2020. Förslaget i denna del innebär en delvis förlängning av en nu existerande tillfällig reglering som upphör att gälla vid utgången av 2019.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Behandlade förslag

Proposition 2018/19:131 Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension inom EES och Schweiz samt inom Förenade kungariket.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

Utskottets överväganden5

 Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension.....5

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....7

 Propositionen7

Bilaga 2

Regeringens lagförslag8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
2. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
3. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
4. lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen,
5. lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2018/19:131 punkterna 1–5.

Stockholm den 8 oktober 2019

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Maria Malmer Stenergard

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Malmer Stenergard (M), Rikard Larsson (S), Carina Öhlsson (S), Katarina Brännström (M), Paula Bieler (SD), Solveig Zander (C), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Julia Kronlid (SD), Kadir Kasirga (S), Hans Eklind (KD), Björn Petersson (S), Mats Berglund (MP), Arin Karapet (M), Linda Lindberg (SD), Fredrik Malm (L), Ida Gabrielsson (V) och Erica Nådin (S).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2018/19:131 Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension inom EES och Schweiz samt inom Förenade kungariket.

Riksdagen fattade den 24 oktober 2018 beslut om vissa ändringar i socialförsäkringsbalken. Beslutet innebär att garantipension och garantipension till omställningspension kan fortsätta att lämnas som tidigare till personer bosatta inom EES och i Schweiz t.o.m. den 31 december 2019.

Vidare fattade riksdagen den 27 mars 2019 beslut om lagstiftning som bl.a. innebär att garantipension och garantipension till omställningspension ska fortsätta att lämnas till personer i Förenade kungariket till utgången av 2019.

Därefter fick tjänstemän vid Socialdepartementet i uppdrag att ta fram ett förslag om att förlänga de två tillfälliga regleringarna om utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension till utgången av 2020. Resultatet redovisades i promemorian Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension inom EES och Schweiz samt inom Förenade kungariket.

Utskottet redovisar i bilaga 1 regeringens förslag till riksdagsbeslut. Regeringens lagförslag redovisas i bilaga 2.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottets överväganden

Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och i lagen om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen.

Ändringarna innebär att garantipension och garantipension till omställningspension ska kunna fortsätta att betalas ut till utgången av 2020 dels till personer bosatta inom EES eller i Schweiz, dels till personer i Förenade kungariket efter det att landet har lämnat EU med ett utträdesavtal.

Propositionen

Bakgrund

Sedan EU-domstolen klassificerat garantipension som en s.k. minimiförmån enligt artikel 58 i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen fanns inte längre något rättsligt stöd för att fortsätta att bevilja och betala ut garantipension och garantipension till omställningspension till personer bosatta inom EES och i Schweiz. Riksdagen fattade därför beslut om vissa ändringar i socialförsäkringsbalken som innebär att förmånerna kan fortsätta att lämnas som tidigare till dessa personer t.o.m. den 31 december 2019 (prop. 2017/18:275, bet. 2018/19:SfU8, rskr. 2018/19:6).

Med anledning av Förenade kungarikets utträde ur EU fattade riksdagen beslut om lagstiftning som bl.a. innebär att garantipension och garantipension till omställningspension ska fortsätta att lämnas till personer i Förenade kungariket till utgången av 2019 (prop. 2018/19:53, bet. 2018/19:SfU24, rskr. 2018/19:161).

Behovet av förlängning

Regeringen föreslår nu att möjligheten att fortsätta att lämna garantipension och garantipension till omställningspension till den som är bosatt i ett annat land inom EES eller i Schweiz ska förlängas till utgången av 2020. Regeringen hänvisar till att Garantipensionsutredningen (dir. 2018:106) ska redovisa sina resultat den 29 november 2019 och att det därför finns behov av att förlänga den tillfälliga regleringen med ett år.

EU och Förenade kungariket har förhandlat fram ett avtal som om det träder i kraft säkerställer ett utträde under ordnade former. Avtalet innehåller bl.a. bestämmelser om en övergångsperiod som inleds vid utträdesdagen och som löper fram t.o.m. den 31 december 2020, med möjlighet till förlängning som

längst till utgången av 2022. Avtalet innebär att förordning 883/2004 kommer att vara tillämplig på Förenade kungariket under övergångsperioden och att fortsatt rätt till utbetalning av sociala trygghetsförmåner kommer att gälla. Detta rör dock inte garantipension och garantipension till omställningspension eftersom de förmånerna inte kan exporteras med stöd av förordning 883/2004.

Regeringen föreslår att rätten till fortsatt utbetalning av garantipension och garantipension till omställningspension till personer i Förenade kungariket efter det att Förenade kungariket har lämnat EU med ett utträdesavtal ska förlängas till utgången av 2020. Utan en förlängning av den tillfälliga regleringen skulle de personer som är bosatta i Förenade kungariket och som får garantipension, om utträdesavtalet träder i kraft, initialt hamna i en sämre position än de personer som är bosatta där och som får andra förmåner, t.ex. föräldrapenning, utbetalda med stöd av utträdesavtalet. Detta beror på att garantipension och garantipension till omställningspension inte längre omfattas av förordning 883/2004 och inte heller av utträdesavtalet. Regeringen anser därför att det är motiverat att förlänga rätten till utbetalning av garantipension till utgången av 2020. Förlängningen ska dock, till skillnad från den reglering som gäller till utgången av 2019, enbart gälla den situationen att Förenade kungariket träder ut ur EU med ett utträdesavtal.

Utskottets ställningstagande

Propositionen har inte föranlett några motionsyrkanden. Eftersom regeringens lagförslag är rimliga och ändamålsenligt utformade anser utskottet att de bör antas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2018/19:131 Ytterligare fortsatt utbetalning av garantipension inom EES och Schweiz samt inom Förenade kungariket:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i
socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 18 §, 67 kap. 16 och 17 §§ och 81 kap. 9 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.**18 §¹**

Har rätten till en bosättningsbaserad förmån upphört med tillämpning av bestämmelserna i 2–8 §§, 13–15 §§ eller 17 a §, får förmånen efter ansökan hos den handläggande myndigheten fortsätta att lämnas om det med hänsyn till omständigheterna skulle framstå som uppenbart oskäligt att dra in förmånen.

Har rätten till en bosättningsbaserad förmån upphört med tillämpning av bestämmelserna om bosättning i 2–8 §§ eller bestämmelserna om utlandsvistelse i 13–15 §§, får förmånen efter ansökan hos den handläggande myndigheten fortsätta att lämnas om det med hänsyn till omständigheterna skulle framstå som uppenbart oskäligt att dra in förmånen.

67 kap.**16 §²**

Med inkomstgrundad ålderspension enligt 15 § avses

– inkomstgrundad ålderspension enligt denna balk före minskning som anges i 69 kap. 2–11 §§, och

– sådan allmän obligatorisk ålderspension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt denna balk.

Inkomstpension och premiepension ska beräknas som om den försäkrade endast hade tillgodoräknats pensionsrätt för inkomstpension och som om denna pensionsrätt, före minskning enligt 61 kap. 10 §, hade utgjort 18,5 procent av pensionsunderlaget.

När garantipension lämnas med stöd av 5 kap. 17 a eller 18 § ska vid tillämpningen av första stycket inte beaktas sådan allmän obligatorisk ålderspension enligt lagstift-

¹ Senaste lydelse 2018:1627.

² Senaste lydelse 2018:1627. Ändringen innebär att sista stycket tas bort.

ningen i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz.

17 §³

I beräkningsunderlaget ska också ingå

- änkepension,
- efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning, och
- sådana förmåner som lämnas till den försäkrade enligt utländsk lagstiftning och som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller som utgör pension vid invaliditet.

När garantipension lämnas med stöd av 5 kap. 17 a eller 18 § ska vid tillämpningen av första stycket inte beaktas sådana förmåner som lämnas till den försäkrade enligt lagstiftningen i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz och som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller som utgör pension vid invaliditet.

81 kap.

9 §⁴

Beräkningen av garantipension ska grunda sig på den omställningspension som den efterlevande har rätt till.

Med omställningspension avses även sådan efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning som inte kan likställas med garantipension enligt detta kapitel.

När garantipension till omställningspension lämnas med stöd av 5 kap. 17 a eller 18 § ska vid tillämpningen av andra stycket inte beaktas sådan efterlevandepension enligt lagstiftningen i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz.

-
1. Denna lag träder i kraft den 31 december 2019.
 2. Lagen tillämpas för garantipension och garantipension till omställningspension som avser tid från och med den 1 januari 2020.
 3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för garantipension och garantipension till omställningspension som avser tid före den 1 januari 2020.

³ Senaste lydelse 2018:1627. Ändringen innebär att sista stycket tas bort.

⁴ Senaste lydelse 2018:1627. Ändringen innebär att sista stycket tas bort.

2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 5 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 5 kap. 17 a och 18 a §§, 67 kap. 16 a och 17 a §§ och 81 kap. 9 a §, med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bosättning i Sverige i 2 och 3 §§,
- särskilda personkategorier i 4–8 §§,
- de bosättningsbaserade förmånerna i 9 och 10 §§,
- socialförsäkringsskyddet i samband med inflyttning till Sverige i 11 och 12 §§,
- förmåner vid utlandsvistelse i 13–16 §§, och
- speciella försäkringssituationer i 17–18 §§.

17 a §²

Garantipension och garantipension till omställningspension får, trots bestämmelserna i 2–8 §§, lämnas till den som är bosatt i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz om personen uppfyller kraven i fråga om försäkringstid enligt 67 och 81 kap.

18 a §

Garantipension och garantipension till omställningspension får under de förutsättningar som anges i 18 § fortsätta att lämnas även om rätten till förmånen har upphört med tillämpning av 17 a §.

67 kap.

16 a §

När garantipension lämnas med stöd av 5 kap. 17 a, 18 eller 18 a § ska vid tillämpningen av 16 § första stycket inte beaktas sådan allmän

¹ Senaste lydelse 2018:1627.

² Tidigare 5 kap. 17 a § upphävd genom 2018:1627.

obligatorisk ålderspension enligt lagstiftningen i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz som inte är att likställa med garantipension enligt denna balk.

17 a §

När garantipension lämnas med stöd av 5 kap. 17 a, 18 eller 18 a § ska vid tillämpningen av 17 § inte beaktas sådana förmåner som lämnas till den försäkrade enligt lagstiftningen i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz och som motsvarar sjukersättning eller aktivitetsersättning eller som utgör pension vid invaliditet.

81 kap.

9 a §

När garantipension till omställningspension lämnas med stöd av 5 kap. 17 a, 18 eller 18 a § ska vid tillämpningen av 9 § andra stycket inte beaktas sådan efterlevandepension enligt lagstiftningen i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz som inte kan likställas med garantipension enligt detta kapitel.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.
 2. Bestämmelserna tillämpas dock för tid från och med den 1 januari 2011.
 3. Den som med stöd av punkten 3 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2018:1627) om ändring i socialförsäkringsbalken hade fortsatt rätt att få garantipension eller garantipension till omställningspension, har fortsatt rätt att få förmånen även om han eller hon inte uppfyller kraven på försäkringstid i 67 eller 81 kap.
 4. Vid beräkning av garantipension eller garantipension till omställningspension får förmånen på grund av tillämpningen av 67 kap. 16, 16 a, 17 eller 17 a § eller 81 kap. 9 eller 9 a § inte beräknas till ett lägre belopp än det belopp med vilket förmånen före den 1 december 2018 har lämnats till den försäkrade. Förmånen får dock beräknas till ett lägre belopp om de belopp som ingår i beräkningsunderlaget ändras.

3 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken¹

dels att 5 kap. 17 a och 18 a §§, 67 kap. 16 a och 17 a §§ och 81 kap. 9 a § ska upphöra att gälla,

dels att 5 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §²

I detta kapitel finns bestämmelser om

- bosättning i Sverige i 2 och 3 §§,
- särskilda personkategorier i 4–8 §§,
- de bosättningsbaserade förmånerna i 9 och 10 §§,
- socialförsäkringsskyddet i samband med inflyttning till Sverige i 11

och 12 §§,

- förmåner vid utlandsvistelse i 13–16 §§, och

– speciella försäkringssituationer i 17–18 a §§.

– speciella försäkringssituationer i 17 och 18 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

¹ Senaste lydelse av

5 kap. 17 a § 2019:000

5 kap. 18 a § 2019:000

67 kap. 16 a § 2019:000

67 kap. 17 a § 2019:000

81 kap. 9 a § 2019:000.

² Senaste lydelse 2019:000.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska införas en ny paragraf, 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

En person som före den tidpunkt som Förenade kungariket lämnade EU med ett utträdesavtal hade rätt att få eller fick en förmån utbetald i Förenade kungariket med stöd av 5 kap. 17 a, 18 eller 18 a § socialförsäkringsbalken har fortsatt rätt att få förmånen utbetald utan minskad ersättning och utan hinder av att Förenade kungariket har lämnat EU, förutsatt att den enskilde inte omfattas av ett annat tredjelands lagstiftning och att övriga omständigheter är oförändrade. Vid beräkning av förmånerna ska 67 kap. 16, 16 a, 17 och 17 a §§ och 81 kap. 9 och 9 a §§ socialförsäkringsbalken tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2020.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:168)
 om sociala trygghetsförmåner efter det att
 Förenade kungariket har lämnat Europeiska
 unionen

Härigenom föreskrivs att 4 a § lagen (2019:168) om sociala trygghetsförmåner efter det att Förenade kungariket har lämnat Europeiska unionen ska upphöra att gälla vid utgången av 2020.